

Eesti film 90

II

■ Väljend "kuumad kuuekümnendad" sobib iseloomustama ka eesti filmilugu, mida peetakse murranguliseks nii uute tegijate kui ka väljenduslaadi poolest. Uue laine jõulisust iseloomustab fakt, et tänaste filmikriitikute poolt kokku pandud kõigi aegade parimate eesti mängufilmide kümne parema hulgas on 60-ndatest aastatest kogunisti neli filmi, (vt. nimekirja allpool). Üsna harvadel juhtudel on kattunud rahva ja kriitikute arvamus, kuid "Kevade" ja "Viimse reliikvia" puhul on see juhtunud. A. Kruusemendi, G. Kromanovi, K. Kiisa, J. Sillarti ja L. Laiuse tulek taastas omal kombel eesti rahvusliku kino. 1970-ndatel lisandusid filmikassetiga "Karikakramäng" O. Neuland, P. Simm ja P. Urbla. Selle aja puhul ei saa mööda minna ka tugevate dokumentalistide (A. Sööt, P. Tooming, M. Soosaar ja P. Puks) isikupärasest loomingust, mis on jätkunud tänaseni.

Tegelikult pole siin eesmärgiks hakata mingeid nimesid ritta panema, sest kõiki ei jõua nimetada, rääkimata mingist ammendava ülevaate andmisest, seda enam, et fotosid on taas nii palju, et valik jääb paratamatult fragmentaarseks ja subjektiivseks. Püüdsin küll valida fotosid, kus tegijaid ka peal – neid ju nägupidi nii hästi ei tunta kui näitlejaid!

Fotod on pärit "Tallinnfilmi" filmidest.

Tallinnfilm oligi monopolne filmitootja Nõukogude ajal, mil aastas toodeti Eestis 3–5 mängufilmi, 10–20 dokumentaalfilmi, lisaks veel joonis- ja nukufilme, mis väärisksid õigupoolest omaette käsitlust.

Viimane mängufilm, kus oli tiitrites Tallinnfilmi logo, oli "Tulivesi" 1994. aastal ja viimased kroonikaadrid filmiti 1996. aastal.

Eesti parimad filmid filmikriitikute hinnangul:

1. "Kevade", lavastaja Arvo Kruusement, 1969;
2. "Hullumeelsus", lav. Kaljo Kiisk, 1968;
3. "Ideaalmaastik", lav. Peeter Simm, 1980;
4. "Viimne reliikvia", lav. Grigori Kromanov, 1969;
5. "Georgica", lav. Sulev Keedus, 1998;
6. "Nipernaadi", lav. Kaljo Kiisk, 1983;
7. "Hukkunud Alpinisti hotell", lav. Grigori Kromanov, 1979;
8. "Naerata ometi", lav. Leida Laius, Arvo Iho, 1985;
9. "Põrgupõhja uus Vanapagan", lav. G. Kromanov ja J. Müür, 1964.
10. "Tuulte pesa", lav. Olav Neuland, 1979

Kaader mängufilmist "Saja aasta pärast mais". Vasakul Jüri Krjukov – tšekist Viktor Kingissepp, paremal Mati Klooren – ülemtšekist Feliks Dzeržinski. Foto: M. Raude, 1986. EFA, 0161617

Ülal: Loodusfilmide režissöör-operaator Rein Maran. Foto: S. Rerudi, 1988. EFA, 0-151542

Režissöör Kaljo Kiisk mängufilmi
"Jääminek" võtetel, 1962.
EFA, 0-62174

Režissöör
Grigori Kromanov ja
Agnese ostäitja
Ingrida Andrina mängufilmi
"Viimne reliikvia" võtetel
novembris 1969.
Foto: Oskar Vihandi.
EFA, 0-156710

Operaator Jüri Sillart
ja balletisolist Tiit Härm
mängufilmi "Hukkunud
Alpinisti hotell"
proovivõtetel.
Foto: V. Mendunen, 1978.
EFA, 0-109690

Operaator A. Dorovatovski
mängufilmi "Inimesed sõdurisinelis"
võtetel.

Foto: Oskar Vihandi, 6.10.1967.
EFA, 0-156766

Režissöör-operaator Arvo Iho ja
assistent Arno Saar dokumentaalfilmi
"Mitme kandiga õun" võtetel.

Foto: Arno Saar, suvi 1984.
EFA, 0-124399

Režissöör-operaator Mark Soosaar
dokumentaalfilmi "Kihnu naine"
võtetel 1973. aastal.
EFA, 0-124347

Kirjanik Mihkel Mutt Berti osas
mängufilmis "Suletud ring".
Foto: M. Raude, 1983.
EFA, 0-143245

Mängufilmi "Nipernaadi" võtetel. Esiplaanil režissöör Kaljo Kiisk, kaamera taga Jüri Sillart
ja paremal stsenarist Juhan Viiding. Foto: M. Raude, 1983. EFA, 0-136787

Mängufilmi "Libahunt" võtetel.
Foto: P. Raukas, märts 1968.
EFA, 0-58293

Režissöör Leida Laius
ja Mari osatäitja Monika Järv
mängufilmi "Naerata ometi" võtetel.
Foto: Arno Saar, 1985.
EFA, 0-132967

Kaader mängufilmist
"Põrgupõhja uus Vanapagan", 1964.
Leida Rammo Lisette ja Elmar Salulaht
Põrgupõhja Jürka osas.
EFA, 0-62369

Režissöör Peeter Simm
ja operaator Ago Ruus mängufilmi
"Tants aurukatla ümber" võtetel, 1987.
EFA, 0-152016

Režissöör-operaator Andres Sööt
montaažilaua taga.
Foto: K. Liiv, jaanuar 1980.
EFA, 0-118114

